

УКРАЇНСЬКІ ОБРЯДОВІ РУШНИКИ

З.М. Харченко, Т.А. Дзикович
Київський національний університет технологій та дизайну

Народна творчість одне з основних джерел формування духовного, естетичного та матеріального світу сучасної людини [1]. Вироби декоративно-прикладного мистецтва завжди привертали увагу споживачів. Вишиті рушники поширені в сучасній Україні як неодмінний атрибут народного побуту, весільної та святкової обрядовості, як традиційна окраса селянського житла [2]. Огляд літературних джерел дозволив сформуванню таблицю найбільш поширених видів українських народних рушників [3].

Таблиця - Види українських народних рушників та їх значення, знакові властивості

№	Вид рушника	Застосування, значення
1.	Божник, іконний	«покутний», «божниковий», «наобразник», для оздоблення ікон
2.	Кілковий	рушники вішали на кілок, також для ікон, картин
3.	Плечевий	рушник, що пов'язували через плече сватам у шлюбних обрядах
4.	Подарунковий	для весільних подарунків, а також які дарували на пам'ять
5.	Утирач	рушник для витирання рук
6.	Стирок	рушник для витирання посуду
7.	Весільні	для перев'язування старшого старости, старостам, для вінчання, для караваю, для подарунку нареченої молодому, друзкам
8.	Торочені	дарували дружбам-боярам
9.	Хлібники	підносили дорогим гостям хліб-сіль, також загортали хліб у дорогу
10.	Церковні	літургійні – для обмивання ніг, обличчя, рук під час літургії; для причастя - витирання вуст тих, хто причащається
11.	Рушник для хрещення	(крижмо) – на рушнику несли новонароджену дитину на хрещення
12.	Гайтка	для загортання немовляти і перенесення на далеку відстань
13.	Пасхальні	для вкривання паски, несучи їх святити до церкви на Великдень
14.	Рушник у дорогу	подарунок матері в дорогу синові як пам'ять про дім, побажання щасливого майбутнього в новому житті (на щастя, на долю)
15.	Будівельні	під час будівництва хати рушниками підіймали сволюки, потім ці рушники дарували майстрам
16.	Обиденні (обітні)	рушники, котрі ткалися, вишивалися за одну ніч, мали обрядово-магічне значення, дарувалися до церкви
17.	Рушники для поховання	на знак жалоби вивішували на воротах або у вікні, для поховальної процесії

Висновки. Таки чином, аналіз асортименту показав, що рушники крім декоративного призначення, мають значущий образно-символічний зміст. Дизайн-проекування та виробництво значно розширяють асортимент виробів, які користуються великим попитом

Ключові слова: декоративно-прикладне мистецтво, рушник, асортимент, національна культура.

Список використаних джерел

1. Українська вишивка. Серія видань Національного музею українського народного мистецтва «Музейні колекції». – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2017. – 40с., іл.
2. Український рушник. <http://about-ukraine.com/ukrainkiy-rushnik/>
3. Кара-Васильєва Т. В. Український рушник / Тетяна Валеріївна Кара-Васильєва. – Науковий- методичний посібник, 1997 – 54с.